

Stadiul implementării în România a cerințelor Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane (situația la 31.12.2018)

Directiva Consiliului 91/271/EEC din 21 mai 1991 privind epurarea apelor uzate urbane, modificată și completată de Directiva Comisiei 98/15/EC în 27 februarie 1998, este baza legală a legislației comunitare în domeniul apelor uzate. Este o directivă complexă și dificil de implementat, având în vedere eforturile tehnice și investiționale necesare pentru conformarea cu cerințele europene.

Directiva a fost transpusă în întregime în legislația românească prin **HG nr.188/2002 pentru aprobarea normelor privind condițiile de descărcare ale apelor uzate în mediul acvatic, modificată și completată cu HG nr. 352 / 2005, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul protecției mediului**. Obiectivul central al directivei este protecția mediului de efectele negative ale evacuărilor de ape uzate urbane și de ape uzate din anumite sectoare industriale (în principal prelucrarea și fabricarea produselor din industria alimentară).

Având în vedere atât poziționarea României în bazinul hidrografic al fluviului Dunărea și bazinul Mării Negre, cât și necesitatea protecției mediului în aceste zone, **România a declarat întregul său teritoriu ca zonă sensibilă**. Această decizie se concretizează în faptul că **aglomerările cu mai mult de 10.000 locuitori echivalenți trebuie să asigure o infrastructură pentru epurarea apelor uzate urbane care să permită epurarea avansată (terțiară), mai ales în ceea ce privește nutrienții azot și fosfor**. În ceea ce privește gradul de epurare, epurarea secundară (treaptă biologică) este o regulă generală pentru aglomerările mai mici de 10.000 locuitori echivalenți.

Termenele de implementare ale Directivei variază și depind de dimensiunea aglomerării și de impactul acesteia asupra apelor receptoare. În vederea implementării și conformării cu prevederile Directivei Consiliului 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane, România a obținut perioade de tranziție astfel încât la **31 decembrie 2015 toate aglomerările mai mari de 10.000 l.e. să se conformeze prevederilor din punct de vedere al colectării și epurării avansate a apelor uzate, iar la 31 decembrie 2018 toate aglomerările cu 2.000-10.000 l.e. să se conformeze din punct de vedere al colectării și epurării secundare a apelor uzate**. **Termenul final pentru implementarea Directivei a fost stabilit la 31 decembrie 2018, cu termene intermediare pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane**.

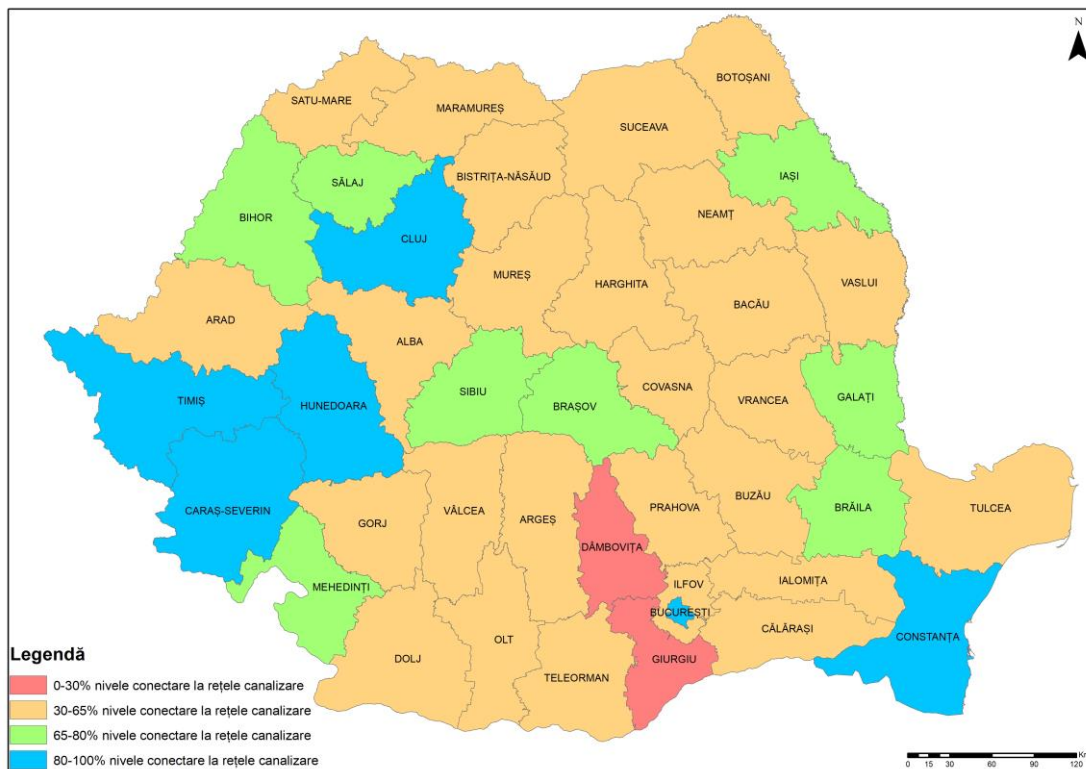
De asemenea, prin Tratatul de aderare au fost asumate și **nivele naționale de colectare și epurare la termenele de tranziție a apelor uzate în toate aglomerările mai mari de 2000 l.e.**, respectiv:

- 69% în anul 2013, 80% în anul 2015 și 100% în anul 2018 pentru colectarea apelor uzate;
- 61% în anul 2013, 77% în anul 2015 și 100% în anul 2018 pentru epurarea apelor.

Conform situației realizate de Administrația Națională "Apele Române" în raportul anual „Stadiul realizării lucrărilor pentru epurarea apelor uzate urbane și a capacităților în execuție și puse în funcțiune pentru aglomerări umane”, pentru anul 2018 a rezultat că **nivelul de colectare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e. a fost 63,05%**, iar gradul de racordare la stațiile de epurare de **58,38%**.

În luna decembrie 2018 **existau fizic 1760 rețele de canalizare, din care 1150 rețele de canalizare funcționale**, restul de 610 fiind în diferite stadii de execuție sau pentru care nu s-a realizat încă racordarea populației la infrastructura de apă uzată. Cele mai ridicate grade de racordare la rețele de canalizare (peste 80%) sunt identificate în județele: Caraș Severin, Cluj, Constanța, Hunedoara, Timiș și în aglomerarea București, iar la polul opus (sub 30%) se află județele Dâmbovița și Giurgiu. Referitor la gradele de racordare la stațiile de epurare, situația este următoarea: în județele Cluj, Constanța și Hunedoara s-au înregistrat valori de peste 80%. În unele dintre județe procentul de epurare a crescut față de decembrie 2017, valori mai mici de 30% înregistrându-se în județele Dâmbovița și Giurgiu.

În ceea ce privește situația dotării cu stații de epurare a apelor uzate, au fost inventariate 1099 stații de epurare, din care 764 stații de epurare pentru aglomerări mai mari de 2000 l.e.

Situația la nivel de județe a colectării încărcării biodegradabile din apele uzate de la aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e., în decembrie 2018

Situația la nivel de județe a epurării încărcării biodegradabile din apele uzate de la aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e., în decembrie 2018

Conformitatea aglomerărilor:

• **Art. 3** - nivelul de conectare la sistemele de colectare în aglomerările mai mari de 2000 l.e. trebuie să fie de cel puțin 98%, iar diferența de 2% să reprezinte mai puțin de 2000 l.e. Din totalul sistemelor de colectare existente, 41 îndeplinesc condițiile de conformitate, respectiv:

- în 25 aglomerări cu mai mult de 10.000 l.e.: Alba Iulia (jud. Alba), Arad (Arad), Pitești (jud. Argeș), Marghita (Bihor), Brăila (Brăila), Codlea și Făgăraș (județul Brașov), Buzău (jud. Buzău), Constanța (județul Constanța), Galați (jud. Galați), Slobozia (jud. Ialomița), Hunedoara, Brad, Deva, Orăștie și Petroșani (jud. Hunedoara), Odorheiul Secuiesc (jud. Harghita), Voluntari (jud. Ilfov), Sibiu, Mediaș și Sovata (jud. Sibiu), Gura Humorului și Fălticeni (județul Suceava), Timișoara și Sannicolau Mare (județul Timiș).
- în 16 aglomerări cu 2.000 - 10.000 l.e.: Lipova și Macea – jud. Arad; Zemeș – jud. Bacău; Ștei – jud. Bihor; Victoria și Hărman – jud. Brașov; Costinești – jud. Constanța; Brădești – jud. Harghita; Criscior, Hațeg și Uricani – jud. Hunedoara; Horia – jud. Neamț; Plopeni – jud. Prahova; Bunești și Burla – jud. Suceava; Buziaș – jud. Timiș;

• **Art. 4** – conformitatea se evaluează pe baza îndeplinirii simultane a următoarelor criterii:

- aglomerările să aibă un nivel de epurare a apelor uzate de cel puțin 99% din nivelul de colectare, iar diferența de 1% să reprezinte mai puțin de 2000 l.e.;
- calitatea apelor uzate epurate secundar (mecano-biologic) să corespundă cerințelor din Tabelul 1 – Anexa I a Directivei, pentru parametri: materii în suspensie și substanțe organice (CBO₅, CCO-Cr).

Conformitatea aglomerărilor privind cerințele art. 4 a fost constatată pentru 34 aglomerări umane:

- 22 aglomerări cu mai mult de 10.000 l.e.: Alba Iulia (jud. Alba), Pitești (jud. Argeș), Arad (jud. Arad), Marghita (jud. Bihor), Codlea (jud. Brașov), Buzău (jud. Buzău), Constanța (jud. Constanța), Galați (jud. Galați), Hunedoara, Brad, Deva, Orăștie și Petroșani (jud. Hunedoara), Odorheiul Secuiesc (jud. Harghita), Slobozia (jud. Ialomița), Sovata (jud. Mureș), Mediaș și Sibiu (jud. Sibiu), Gura Humorului și Fălticeni (jud. Suceava), Timișoara și Sannicolau Mare (jud. Timiș);
- 12 aglomerări cu 2000-10.000 l.e.: Lipova – jud. Arad; Zemeș – jud. Bacău; Ștei – jud. Bihor; Victoria – jud. Brașov; Costinești – jud. Constanța; Brădești – jud. Harghita; Criscior, Hațeg și Uricani – jud. Hunedoara; Plopeni – jud. Prahova; Burla – jud. Suceava; Buziaș – jud. Timiș.;

• **Art. 5** – Conformitatea se evaluează pe baza îndeplinirii simultane a următoarelor criterii:

- aglomerările să aibă un nivel de epurare a apelor uzate de cel puțin 99% din nivelul de colectare, iar diferența de 1% să reprezinte mai puțin de 2000 l.e. ;
- calitatea apelor uzate epurate terțiar (epurare avansată cu eliminarea azotului total și fosforului total) din punct de vedere al concentrațiilor parametrilor, să corespundă cerințelor din Anexa I tabelele 1 și 2 ale Directivei, pentru parametri: materii în suspensie, substanțe organice (CBO₅, CCO-Cr), azot total și fosfor total.

Conformitatea aglomerărilor privind cerințele art. 5 (aglomerări >10.000 l.e. epurare terțiară) a fost constatată în 22 aglomerări, ceea ce reprezintă 19,44% din încărcarea organică (l.e.) totală a aglomerărilor mai mari de 10.000 l.e.: Alba Iulia (jud. Alba), Pitești (jud. Argeș), Arad (jud. Arad), Marghita (jud. Bihor), Codlea (jud. Brașov), Buzău (jud. Buzău), Constanța (jud. Constanța), Galați (jud. Galați), Hunedoara, Brad, Deva, Orăștie și Petroșani (jud. Hunedoara), Odorheiul Secuiesc (jud. Harghita), Slobozia (jud. Ialomița), Sovata (jud. Mureș), Mediaș și Sibiu (jud. Sibiu), Fălticeni și Gura Humorului (jud. Suceava), Timișoara și Sannicolau Mare (jud. Timiș).

În decembrie 2018 existau **201 aglomerări umane cu mai mult de 10.000 l.e.**, față de 264 aglomerări umane cu mai mult de 10.000 l.e incluse în Planul de implementare. Nivelele de colectare și epurare a încărcării organice biodegradabile în cele 201 aglomerări mai mari de 10.000 l.e. au fost următoarele:

- nivelul de colectare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane de **85,62%**
- nivelul de epurare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane de **80,52%**, din care doar 71,58% (9.680.567 l.e.) pot fi considerate epurate terțiar. Restul de stații cu capacitatea peste 10.000 l.e. fie nu au treaptă funcțională de epurare avansată pentru îndepărtarea

nutrienților azot și fosfor (conform angajamentelor asumate în Documentul de Poziție, Cap. 22 - Mediu, Calitatea apei), fie nivelul de epurare este inferior valorii de 99%, iar diferența de 1% este mai mare de 2.000 l.e.

Conform Tratatului de aderare, pentru aglomerările mai mari de 10.000 l.e. nivele de colectare și epurare pentru termenul intermediar 2013 trebuie să aibă valorile de 100% pentru colectare, iar pentru anul 2015 nivelul de epurare trebuie să atingă valoarea de 100%. Progresul înregistrat la nivel național în implementarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane în perioada 2007-2018 se reflectă în creșterea nivelului de colectare a încărcării organice biodegradabile din apele uzate pentru aglomerările mai mari de 10.000 l.e., cu cca. 14% (de la cca. 71% în 2007 până la cca 85% în 2018). De asemenea, nivelul de epurare a crescut cu 31% (de la cca. 50% în anul 2009 la cca 81% în anul 2018).

De asemenea, exista un număr de **138 stații de epurare care dețineau trepte de epurare terțiare** (epurare avansată pentru nutrienți), din care 120 realizau calitate corespunzătoare a efluentului evacuat în resursele de apă, conform NTPA 001/2005.

În anul 2004 a fost elaborat Planul de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane care a stabilit etapele, lucrările și costurile necesare pentru implementarea Directivei, la termenele de tranziție și negociate final prin Tratatul de Aderare. Față de situația din 2004, până în prezent s-au înregistrat modificări semnificative în ceea ce privește numărul și dimensiunea aglomerărilor, precum și termenele de realizare a infrastructurii pentru conformare. Aceste modificări au survenit în urma redelimitării aglomerărilor umane, în principal ca urmare a:

- elaborării unor documente de planificare noi la nivelul județelor (Master Planuri Județene) față de Planul de implementare al Directivei privind epurarea apelor uzate, care au la bază o metodologie nouă de delimitare a aglomerărilor umane și analize mai detaliate tehnice și economico-sociale;
- scăderii populației rezidente în România în perioada 2007-2015 (conform rezultatelor recensământului populației din anul 2011), precum și a scăderii activităților industriale care evacuează ape uzate în rețelele de canalizare ale aglomerărilor;
- realizării de studii de fezabilitate și promovării / realizării de proiecte de infrastructură a apelor uzate, în special proiecte finanțate prin fonduri de coeziune (POS Mediu 2007-2013, POIM 2014-202), care au schimbat componența aglomerărilor în ceea ce privește colectarea și epurarea apelor uzate.

Aceste modificări s-au reflectat în creșterea costurilor necesare pentru realizarea infrastructurii de apă uzată, respectiv a rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare. Astfel, costurile de investiții pentru conformare au crescut de la 9,5 miliarde Euro în anul 2004 (estimate în Planul de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane), la 12,2 miliarde Euro la nivelul anului 2009 (estimate în primul Plan de Național de Management al bazinelor/spațiilor hidrografice din România, aprobat prin HG nr. 80/2011)) și la 16 miliarde Euro în anul 2015 (estimate în Planul de Național de Management actualizat al bazinelor/spațiilor hidrografice din România, aprobat prin HG nr. 859/2016). Referitor la cheltuielile de investiții realizate efectiv pentru lucrări de extindere și reabilitare a infrastructurii de apă uzată, la nivel național au fost investiți până în luna decembrie 2018 cca. 6,1 miliarde Euro, din care 63,65% fonduri externe (europene și internaționale), 24,40% de la bugetul de stat, 8,98% finanțare de la bugetul local, 2,97% din surse proprii ale operatorilor / parteneriate publice – private.

Pe măsură ce lucrările de reabilitare/modernizare și construire de sisteme de colectare și epurare sunt puse în funcțiune, asigurarea conformității aglomerărilor necesită timp suplimentar, fiind necesară nu numai realizarea parametrilor de calitate ai apelor uzate epurate, ci și asigurarea unui nivel de colectare/epurare foarte ridicat (minim 98%). În România, deși numărul sistemelor de colectare și epurare a crescut în ultimii ani, nivelul de conformare al aglomerărilor (conform cerințelor art. 3, 4 și 5 ale Directivei) este încă scăzut. Una dintre cauze este și nivelul mic de conectare a populației la rețelele de canalizare și stațiile de epurare din aglomerările umane situate în special în mediul rural, existând chiar infrastructură fără populație conectată.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor este autoritatea publică centrală în domeniul gospodăririi apelor ale cărei atribuții în implementarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane sunt stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, Hotărârea Guvernului nr. 352/2005

privind modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 188/2002 și HG nr. 201/2007 pentru modificarea și completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul protecției mediului. Atribuțiile sale constau în principal în: stabilirea unui program național de implementare a directivei și transmiterea la Comisia Europeană a informațiilor reactualizate privind implementarea acestui program, monitorizarea și autorizarea evacuărilor de la stațiile de epurare a apelor uzate urbane și raportarea la Comisia Europeană a datelor și informațiilor necesare pentru evaluarea conformării aglomerărilor cu prevederile directivei. Autoritatea publică centrală care coordonează administrațiile publice locale are atribuții în implementarea efectivă a măsurilor necesare pentru conformarea aglomerărilor, respectiv construirea / dezvoltarea infrastructurii de apă uzată și asigurarea finanțării de la bugetul de stat a măsurilor (inclusiv co-finanțarea în cadrul POIM 2014-2020). De asemenea, datele privind caracteristicile tehnice ale infrastructurii pentru apă uzată și funcționarea acesteia sunt furnizate exclusiv de către autoritățile publice locale și operatorii de servicii de apă.

În vederea creșterii nivelului de conformare al aglomerărilor umane cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, și în special în ceea ce privește aglomerările urbane neconforme de peste 10.000 l.e., au fost identificate principalele măsuri de conformare:

- măsuri tehnice de tipul construirea rețelelor de canalizare a apelor uzate în aglomerări fără sisteme de colectare, extinderea rețelelor de canalizare existente pentru asigurarea capacității necesare pentru colectarea tuturor apelor uzate și reabilitarea rețelelor de canalizare vechi și deteriorate (îndeplinirea cerințelor art. 3 și Anexa I, secțiunea A);
- măsuri tehnice de tipul reabilitarea / modernizarea stațiilor de epurare existente în vederea asigurării epurării avansate a apelor uzate (epurare terțiară) și construirea stațiilor de epurare terțiară, precum și asigurarea managementul nămolului generat în stațiile de epurare (îndeplinirea cerințelor art. 4 și art. 5);
- măsuri specifice de operare-exploatare a stațiilor de epurare pentru realizarea unei calități conforme a apelor uzate epurate înainte de evacuare în resursele de apă. Realizarea unei epurări eficiente și atingerea performanțelor corespunzătoare de îndepărtare a poluanților (materii în suspensie, materii organice și nutrienți) în stația de epurare necesită o operare eficientă a stației de epurare de către operatorii de apă și funcționarea la parametrii a obiectelor tehnologice (art. 10, 15 și Anexa I, secțiunile B și D).
- măsuri legislative care, în complementaritate cu măsurile tehnice de asigurare a infrastructurii de colectare și epurare necesare pentru conformare, să sprijine creșterea nivelelor de conectare la rețelele de canalizare și la stațiile de epurare. Astfel, prin aprobarea Legii nr. 215/2018 pentru modificarea și completarea Legii serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006 și abrogarea alin. (2) al art. III din Legea nr. 224/2015 pentru modificarea și completarea Legii serviciului de alimentare cu apă și de canalizare nr. 241/2006, precum și a Legii nr. 175/2018 pentru modificarea și completarea art. 291 alin. (2) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, se va asigura creșterea nivelor de conectare la sistemele de colectare și epurare prin măsuri economico-sociale și fiscale de sprijinire atât a populației sărace în accesul la servicii de apă și canal, cât și a operatorilor de servicii de apă și canal. De asemenea, prin elaborarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 241/2006 a serviciului de alimentare cu apă și canalizare, se va îmbunătăți și cunoașterea situației sistemelor individuale adecvate (IAS) de colectare și epurare a apelor uzate prin monitorizarea de către autoritățile locale a situației persoanelor fizice sau juridice care nu sunt racordate la sistemul public de canalizare existent și raportarea lor către Garda Națională de Mediu și Administrația Națională "Apele Române".
- alte tipuri de măsuri:
  - îmbunătățirea capacităților autorităților publice centrale în domeniul managementului apelor în ceea ce privește planificarea, implementarea și raportarea cerințelor europene din domeniul apelor, respectiv actualizarea Planului de conformare pentru implementarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, prin intermediul proiectului de asistență tehnică "Îmbunătățirea capacității autorităților publice centrale în domeniul managementului apelor

în ceea ce privește planificarea, implementarea și raportarea cerințelor europene din domeniul apelor”, finanțat din Programul Operațional Capacitate Administrativă, proiect care va fi implementat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor în colaborare cu Banca Mondială, în perioada 2019-2021; realizarea acestui proiect este necesară pentru a gestiona eficient procesul de infringement pentru neconformarea cu prevederile Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, având în vedere scrisoarea de punere în întârziere (Cauza 2018/2109), și de a evita condamnarea României la Curtea Europeană de Justiție. Scopul proiectului constă în contribuția adusă la fundamentarea și sprijinirea măsurilor ce vizează adaptarea structurilor, optimizarea proceselor și pregătirea resurselor umane necesare îndeplinirii obligațiilor asumate prin aquis-ul comunitar, respectiv conformarea cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate provenite de la aglomerări umane în scopul consolidării capacității autorităților și instituțiilor publice din domeniul gospodăririi apelor. De asemenea, în cadrul acestui proiect va fi dezvoltată, de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, o Strategie națională privind alimentarea cu apă, colectarea și epurarea apelor uzate și revizuirea reglementărilor în vederea creșterii eficienței în aplicarea legislației specifice. În cadrul Strategiei naționale se va stabili modul în care vor continua planificarea, finanțarea și realizarea infrastructurii specifice ;

- întărirea capacității de reglementare actuală, economică și de mediu din România în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, prin realizarea de către Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare a Raportului privind opțiunile strategice de management al politicii de regionalizare în România, din perspectiva îndeplinirii angajamentelor de conformare, care se realizează prin intermediul unui proiect finanțat din Programul Operațional Asistență Tehnică;
- conștientizarea continuă a autorităților administrației publice locale, precum și a operatorilor serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, cu privire la luarea măsurilor necesare pentru implementarea riguroasă a prevederilor Directivei 91/271/CEE, prin organizarea de ședințe (începând cu luna octombrie 2018) la care au fost invitați reprezentanți ai operatorilor, președinți ai consiliilor județene, primari ai unităților administrativ-teritoriale care compun aglomerările urbane neconforme pentru discutarea următoarelor aspecte: situația actuală a aglomerărilor, cauzele neconformității și măsurile care se impun, precum și asumarea de termene și responsabilități pentru realizarea acestora. De asemenea, se va asigura îndrumare cu privire la raportarea situației privind sistemele individuale de colectare și epurare, precum și la raportările către Administrația Națională „Apele Române” și Garda Națională de Mediu.

Multe dintre aglomerările mai mari de 10.000 l.e. au fost incluse în aplicațiile de finanțare europeană din fondurile de coeziune, prin intermediul POS Mediu 2007-2013, iar lucrările urmează a fi continuate în următoarea perioadă de finanțare europeană, prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020. Trebuie pus accentul, printre altele, pe dezvoltarea planificată și urmărirea eficientă a realizării lucrărilor de construcție și punere în funcțiune, în vederea îmbunătățirii gradului de absorbție a fondurilor europene, dar și a altor fonduri de la bugetul de stat, având în vedere faptul că pentru realizarea infrastructurii de apă uzată mai sunt necesare circa 7 miliarde Euro față de fondurile deja planificate / investite pentru aglomerările mai mari de 2.000 l.e..

România a făcut pași importanți în implementarea Directivei în ultimii zece ani, atât din punct de vedere legislativ, cât și al consolidării cadrului instituțional de implementare și asigurarea finanțării. În acest sens sunt necesare acțiuni de continuare a implementării măsurilor pentru realizarea/modernizarea și funcționarea corespunzătoare a infrastructurii de apă uzată, și realizarea conformării cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane și îndeplinirea obligațiilor asumate prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană.